

Plukovník doc. Ing. Petr Němec, CSc.

K bezpečnostní politice České republiky (Ohlas na článek se stejným názvem uveřejněný ve VR 4/97)

Se zájmem jsem si přečetl uvedený článek a s mnoha v něm uvedenými myšlenkami lze souhlasit. Některé však chci vystavit poněkud jinému pohledu než autoři, neboť se domnívám, že to k uvedeným úvahám alespoň v náznacích patří.

Trochu zbytečně jsou čtenáři v první části článku strašeni ruským nebezpečím. Ruská armáda má potíže spíše sama se sebou, než aby způsobovala potíže jiným, včetně zemí střední Evropy. Tuto armádu charakterizují takové skutečnosti, jako je špatný technický stav, nepracující logistika, mizerná kázeň, problémy s financováním a výroky politických a vojenských komentátorů, v nichž jsou slova jako *krize*, *kolaps*, *katastrofa* apod. V řadě oblastí a platí to i pro letectvo si však ruský obranný průmysl udržuje vedoucí místo ve světě. Zajímavý by byl i pohled na měnící se poměr sil mezi NATO a Ruskou federací a další lehce zjištělné změny, které nastanou po přičlenění nových zemí k NATO.

Poněkud překvapivě vyvrcholily názory autorů v části článku s názvem **Vojenské umění a technologie** v doporučeních k výstavbě letectva. Ve svých úvahách zjevně vychází z poznatků o použití letectva ve válce v Perském zálivu, především v operaci Pouštní bouře. V aplikaci těchto poznatků na podmínky Armády České republiky je však nutné být velmi střídlivými. Možná se skutečně jedná o počátek kvalitativně nových způsobů vedení války, v níž budou mít dominující roli rakety, letectvo a elektronické prostředky, které jsou schopny plnit operační úkoly. V článku je uvedeno, že tyto prostředky mohou plnit dokonce úkoly strategicko-operační. V této souvislosti je však nutno upozornit na obtížnost vědeckého poznání ozbrojeného zápasu, kde vyvození zobecnujících závěrů v jedinečné události je velmi odvážné. K tomu, aby bylo možno prohlásit, že je k využití nějaké nové pravidlo, je potřeba dostatek srovnatelných, opakovatelných a s dostatečnou četností se vyskytujících jevů, v nichž by bylo možno požadované pravidlo prokázat.

I když úloha vzdušných sil v některých konfliktech byla značná, přesto se domnívám, že ozbrojené síly by se měly rozvíjet harmonicky a jejich proporce budou dány nejen technologickými respektive jejich výkonovými možnostmi. Již nejednou se ve vojenství stalo, že některé jevy a tendence byly nekriticky přeceněny a vznikly teorie letecké, tankové, ponorkové i dalších válek. Tak daleko však oba autoři ještě nezašli.

V článku, který vrcholí určitými doporučeními k výstavbě ozbrojených sil schází alespoň v náznacích ekonomické úvahy o reálnosti těchto doporučení. Kdo se jen trochu zajímá o problémy vojenství ví, že **letecké zbraňové systémy patří k nejnákladnějším vůbec** a v Armádě České republiky jsou zcela bezkonkurenčně nejnákladnější. Neoficiální informace o ceně ne zcela nejmodernějších letounů jako jsou F-16, F-18, Mirage 2000 se pohybují od 700 milionů do 1 miliardy korun. Nejnovější typy jako jsou Eurofighter nebo F22 jsou ještě dražší. Nákup ruských letounů, třeba za dluh, který tato země má vůči České republice, a které se uváděným typům vyrovnají a jsou přitom lacinější, není

z ideologických a jiných důvodů možný. Obdobně výstavba a provoz leteckých základen patří k finančně nejnáročnějším objektům vojenské infrastruktury. Letecký výcvik v tom rozsahu, jak o něm sní (jinak to nemohu nazvat) naši piloti, to znamená podle norem NATO, je v nejbližší budoucnosti z ekonomických důvodů nemožný. Vždyť jen spotřeba pohonných hmot letectva činí údajně 75 % všech pohonných hmot spotřebovaných v minulém roce v AČR, přitom počet nalétaných hodin činí ve srovnání s NATO čtvrtinu až třetinu.

Kolik moderních letounů si AČR může skutečně dovolit, vzhledem k ekonomickým možnostem? Mělo by se uvažovat v určitých bojových celcích. Letka je v zemích NATO většinou o 15, 18 nebo 24 letounech, tzv. křídlo má obvykle od 30 do 72 letounů. Jaký význam bude mít jedna letka letounů? O křídle snad nemá smysl ani uvažovat. Přitom letectvo má své přednosti především jako prostředek operačních stupňů velení anebo dokonce jako součást strategických sil. K tomu však musí být dostatečně početné a kvalitní.

V článku je připomínána **strategicko-operační pružnost, pohotovost, dostatečný dosah a imponující výkonnost systému vzdušných sil**. Za jakých podmínek je však možno dosáhnout uváděných vlastností? Klasickým příkladem je proto operace Pouštní bouře. Vlastní operaci, lépe nasazení úderných prostředků, předcházel několik měsíců vedený průzkum, který neměl žádná omezení co do prostředků a způsobů vedení. Byly v něm nasazeny strategické kosmické prostředky, všechny využitelné technické prostředky, od prostředků agenturních až po vojskové. Velká část z nich byla opět na letounech. Několik hodin před raketovými a leteckými údery byl zahájen mohutný elektronický úder na prostředky průzkumu, spojení a velení. Na začátku úderu byly odpáleny střely s plochou dráhou letu a vedly úder letouny F-117 na prostředky velení, průzkumu, spojení, PVO. Teprve následně byly zasazeny stíhací bombardovací letouny v doprovodu průzkumných letounů, letounů elektronického boje a vše za řízení létajících systémů velení a řízení. Za těchto podmínek v jakési globální souhře a nasazení všech dostupných prostředků bylo dosaženo oněch připomínaných vlastností letectva. Úloha letectva dalších zúčastněných států byla jen symbolická a spíše demonstrovala politickou podporu. Protože britské letectvo se odchýlilo od připravených zásad bojového použití, mělo relativně vyšší ztráty. Opět si kladu otázku, jak by vytvořilo uvedené možnosti letectvo AČR. Je jasné, že se ocitáme ve světě fantazie. V článku byla opomenuta jedna velmi důležitá skutečnost, a to, že se Česká republika nezadržitelně blíží vstupu do NATO. Ozbrojené síly České republiky budou muset odpovídat koaličním potřebám. Nezdá se mi pravděpodobné, že by NATO potřebovalo, aby příspěvek České republiky do koalice byl zrovna z letectva. Možná z letectva bude zájem o něco jiného než o bojové letouny. Nevstupujeme do koalice NATO právě proto, že nám členství umožní poskytnout prostředky, které by byly jinak nedostupné nebo dostupné jen jako torzo? To platí samozřejmě pro všechny části ozbrojených sil pro vzdušné síly, je to však zcela zřejmé.

Nedívím se státním, ani armádním představitelům za určitou váhavost při stanovení priorit výstavby AČR, která bude vyžadovat obrovské finanční prostředky. Přinejmenším jedna vojensko-politicky a sociálně zdůvodněná obrovská akce v Armádě České republiky již proběhla. Protože však nebyla ekonomicky dostatečně zhodnocena, musela být po roce napravována již z čistě ekonomických důvodů. Absence ekonomického myšlení je velkým handicapem v práci odborníků, kteří chtějí přispět k řešení úkolů výstavby armády. Je jen žádoucí doplnit tento článek dalším, který bude respektovat ekonomické možnosti státu, budování AČR, a tím i vzdušných sil.